

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Šimková, Kateřina. 2021. **Vodní světy Nových Mlýnů: Etnografie vinařů a klimatické změny.** Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Antropologická studia.

Vedoucí práce: Markéta Zandlová, Ph.D.

Kateřina Šimková se ve své diplomové práci věnuje nesmírně důležitému tématu klimatické změny, které studuje prostřednictvím etnografického výzkumu reakcí na sucho ve vsi Střapatice (pseudonym) v oblasti Nových Mlýnů. Zaměřuje se na místní vinaře a jejich práci během celého roku, která je určována do velké míry počasím, potažmo klimatickými podmínkami. Práce má standardní strukturu, seznamuje čtenáře s teoretickým rámcem, metodologický postupem, etikou výzkumu a následně překládá závěry terénního výzkumu.

Kateřina Šimková si jako klíčový zvolila koncept **vodního světa** (Hastrup a Hastrup 2016), který jí skvěle umožňuje analyticky pracovat s propojeností různých prvků, rovin a podob přítomnosti vody v krajině kolem Nových Mlýnů. Kateřina ve své analýze odkrývá, co všechno a jak utváří tento „vodní svět“ – a současně naznačuje, že aktéři vnímají velice často jednotlivé prvky „vodního světa“ paradoxně odděleně, nespojitě, autonomně. Jednání aktérů ve vztahu k suchu a vodě pak této představě odpovídá, chybí v něm uvědomění si propojenosti, zpětných vazeb a křehkosti rovnováhy vodního světa jako komplexního systému. Současně autorka poukazuje na vztah vody, jejího ovládnutí a (politické) moci; zmiňuje též roli privatizace jako rekonfigurace vodního světa. Poukaz na napětí mezi provázaností a totalitou vodních světů a lokálními praxemi, narativy a mocí, které naopak vycházejí z představy nespojitosti, je nejzajímavějším závěrem předkládané práce. Otevírá totiž možnost debaty o tom, jak pozměnit komunikaci o suchu, potažmo o klimatické krizi, každodenní praxe i mocenské nerovnováhy tak, aby vedly k promyšlenější a efektivnější reakci na změnu klimatu, které je stejně komplexní, jako jsou vodní světy. Je jen škoda, že Kateřina tuto interpretační linii nestihla rozvést o něco více.

Kateřina Šimková analyzuje také to, zda a jak si místní obyvatelé a především vinaři, na které se zaměřuje, propojují lokální počasí a klimatickou změnu; mapuje vztah přírodovědeckého poznání, technologií a lokální tradice a zkušenosti; ukazuje roli „viditelnosti“ přírodních jevů ve vztahu k uchopitelnosti klimatické změny jako globálního procesu. Všechny tyto roviny pak vztahuje ke konkrétnímu jednání v reakci na narůstající sucho, které lze mezi vinaři ve Střapaticích sledovat. Zde bych zdůraznila autorčin poznatek, že odlišnosti expertů a místních obyvatel v názorech na účinnost různých opatření, která lze zavést v reakci a sucho, nejsou důsledkem neznalosti, nevzdělanosti apod., ale že „jsou to spíše (dvě) logicky odůvodněné pravdy, které koexistují vedle sebe, akorát každý se přikloní k té, která mu je blíží a zapadá do jeho dalších znalostí a zkušeností.“ (s. 86).

Ráda bych ještě ocenila popisy zkoumaného terénu, které dávají plastickou představu o tom, v jakém prostředí autorka své téma studovala. Tématem výzkumu je klimatická změna, proto považuji dobře vybrané popisy prostředí nikoli za ilustraci, ale za důležitou součást analýzy. Kritická poznámka směřuje snad jen k přemíře citací, které v textu jsou; ne, že by nebyly zajímavé, ilustrativní a vhodně vybrané, ale přeci jen je jich trochu moc, a ne vždy je jejich přítomnost v práci nutná.

Kateřina realizovala svůj výzkum a psala diplomovou práci v obtížných podmínkách covidové pandemie. Navíc ji během jejího psaní zasáhly další osobní komplikace, které tyto podmínky ještě ztížily. To se nakonec na práci odrazilo vlastně nečekaně málo, hlavně v tom, že některé interpretace nejsou úplně dotažené a čtenář/ka spíše vidí jejich potenciál, než že by byly explicitně vyjádřené. Přesto mám za to, že autorka napsala kvalitní a dobře argumentovanou práci, která dává přesvědčivě nahlédnout do práce jihomoravských vinařů tváří v tvář suchu a současně přispívá k porozumění socio-přírodním aspektům klimatické krize v českém kontextu.

Když Kateřina odpovídá v závěru na klíčovou otázku své práce, totiž jak rozumí vinaři ve Střapaticích klimatické změně, shrnuje své poznatky v čisté, srozumitelné a současně přesvědčivé výpovědi: *„Vinaři, kteří jsou s přírodou v každodenním kontaktu, rozumí klimatické změně skrze práci na vinohradě a skrze vinnou révu, na které rozpoznávají dopady sucha. Aby je alespoň zmírnil, zařazují do svých praktik nové činnosti... Ukazuje se, že k takovému jednání je vede zejména to, že k vinohradu mají citovou vazbu, kterou si k němu skrze fyzickou práci, vytvořili. Nejen, že ho tedy nechtějí nechat bez povšimnutí uschnout, ale myslí také na budoucnost. Záleží jim na tom, aby zachovali kontinuitu tradice a vinohrad uchovali pro další generace, která závazek náročné, pravidelné a intenzivní péče o vinohrad převeze.“ (s. 106).*

Po formální stránce je práce v pořádku; tu a tam obsahuje pravopisné chyby (velká písmena, interpunkce), ovšem v minimálním rozsahu.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

V Brandýse nad Labem

Markéta Zandlová

1.9.2021